

PREPOROD

Izhaja vsak 1. dan v mesecu.

Posamezna številka 10 v., naročnina za celo leto 2 K.

Dopise in naročnino se naj pošlje na naslov:
Uredništvo „Preporoda“, Ljubljana.

Pokrajinsko glasilo jugoslovanske napredne mladine na Slovenskem.

Leto I.

Ljubljana, 1. decembra 1912.

Štev. 2.

Quo usque tandem, Catilina, ab-
tera patientia nostra!

Zakaj hočemo biti Jugo- slovani?

Veliko je važnih vzrokov, ki silijo jugoslovanske narodiče k združitvi v eno veliko narodno celoto. Ni mogoče na tem mestu preresetati vseh teh vzrokov, zato hočemo bližje spoznati za enkrat samo nekaj najvažnejših vzrokov, ki silijo zlasti nas Slovence, da iščemo kar najtesnejših zvez z drugimi Jugoslovani.

Prvi najvažnejši vzrok je politične vsebine. Kdor zasleduje misli, ki prevečajo nemške politične časopise, knjige, brošure, govore, bo videl, da je vse nemštvo, kar se ga sploh zanima za politična vprašanja, edino v tem, da so meje sedanje nemške države premajhne, da je treba ustvariti Veliko Nemčijo, ki naj bi postala najmočnejša država sveta, pred katero naj bi klanjali vsi narodi svoje vratove. Za to Veliko Nemčijo je pa neobhodno potrebno, da raztegne svoje meje do Jadranskega morja, če hoče gospodovati po najvažnejšem delu sveta, po deželah ob Sredozemskem morju. To potrebo spoznavajo vsi Nemci brez izjeme in pripoznavajo očitno, da morajo v ta namen osvojiti naše slovenske zemlje. Manj izobraženi Nemci so že sedaj prepričani, da sega nemški narod do primorskih mej in da meji neposredno na Italjane.

Življenski interes razvoja Nemčije je, da se razširi nemški narod do Trsta, najvažnejše točke Sredozemskega morja. Izpolnitvi teh nemških želj pa stoji na poti mali slovenski narod in zato so vsi Nemci edini v tem, da je treba Slovence uničiti. Neprenehoma moremo čitati ali slišati, kako dajejo nemški politiki različne nasvete, kako odstraniti slovenski narod iz krajev, ki so za Nemce življenskega pomena. Nekateri so a to, da se nam vzame zemlja in se nas zapodi po svetu, drugi nasvetujejo prisilno germanizacijo, tretji zopet, da naj se nas enostavno pobije itd.

Vidimo torej, da smo v neprestani smrti nevarnosti in da nam je življenje določeno samo še do tedaj, da se iznebe Nemci nevarnosti od strani Francozov in Angležev, ki jih edini zadržujejo, da ne morejo takoj uresničiti svojih velikonemških teženj.

Čisto obupno predrzna bi bila misel, da bomo mi Slovenci, narod poldrugega milijona mogli braniti svojo last pred navalom naroda 85ih milijonov, naroda, ki ima na razpolago več kot pet milijonov bajonetov. Zato je neobhodno potrebno, da iščemo zavetja kje drugje, in to je mogoče samo pri Jugoslovanih. Jugoslovanski narodi štejejo skupaj do dvajset milijonov duš, vsak narod zase je majhen in brezpomemben, a vsi skupaj strnjeni v eno narodno celoto tvorijo mogočno silo in bi z lahkoto v zvezi z drugimi sovražniki Nemcev preprečili udeleženje vsenemških teženj in s tem rešili slovenski narod gotove smrti. Zato je naša neskončna narodna dolžnost, da uresničimo to narodno vjedinjenje Jugoslovancov.

Drugi, tudi zelo važni vzrok je kulturnega pomena. Mi vemo, s kakimi neznanskimi težkočami živi vsak jugoslovanski narodič zase svoje kulturno življenje. Vse kulturne inštitucije, šole, časopisi, revije, leposlovje, znanost, gledališča itd. komaj eksistirajo, in še to v najponižnejši, sramotni obliki. Kulturni svet ne ve nič o nas in naši kulturi in nas smatra za barbare; in naši ljudje so v resnici mnogo manj kulturni, kakor pretežna večina evropskega prebivalstva, ker jim more njihov mali narodič samo v majhni meri dati kulture. A nas žeja po višji, po najvišji kulturi, in to moremo doseči samo kot člani kulturne narodne enote jugoslovanske. Naš narod jugoslovanski je velik, svež in zdrav, naša zemlja je velika, lepa in ima v bogati meri vsega, kar potrebuje. Zato moremo narediti in doseči vse, kar hočemo samo treba je, da se združimo, da se lotimo z združenimi močmi kulturnega dela, in najboljši uspeh je zagotovljen.

Tretji, zelo važni vzrok, je dejstvo, da smo Slovenci od narave bogato oblagodarjeni z najboljšimi telesnimi in duševnimi sposobnostmi, a te sposobnosti so ostale brez koristi, ker smo majhen narod, ker je naša zgodovina samo robstvo in naša sedanost sužnjost.

Zato so naše sile neizrabljene, zato spi naša energija in zato izgledamo kakor narod brez sposobnosti; a vsemu temu se more odpomoči, če postanemo Jugoslovani, prevzamemo nase junaško tradicijo naših južnih bratov, prevzamemo ž njimi vred velikanske naloge, ki nam jih daje ustvarjenje velike kulture jugoslovanske; to bo zopet zbudilo našo energijo, nam vtilo veselje do dela, razživilo naše duševne moči, da bo svet lahko strmel nad našimi deli.
F. F.

Quo usque tandem...

Ko nestrpno zasledujemo zmage balkanskih Slovanov, nam vedno bolj stopajo pred oči krivice, ki jih trpimo, ki se ponavljajo od dne do dne. Če pogledamo nekoliko nazaj v svojo zgodovino, lahko vidimo, da se nam ni še nikdar godilo dobro, da še nismo imeli nikdar tistega, kar je vsakemu narodu neobhodno potrebno za njegov razvoj in napredek. Zaznamujemo lahko le nepregledno vrsto krivic, ki so se vedno večale, se še večajo in se bodo večale!

Zadnji dogodki kažejo, da se Avstrija zelo zavzema za svobodo Arnavtov, katerim hoče priboriti avtonomijo. Našim diplomatom ne bi bilo treba hoditi v boj za Arnavte, bolj bi bilo, da se zavzemajo za Slovence! Naj naša vlada malo pogleda Slovence, Srbohrvate, naj pogleda v Bosno in Hercegovino. V Bosni in Hercegovini niso dosti boljše razmere, kot so bile v turški Macedoniji, narod gospodarsko slab, kultura na najnižji stopnji, analfabetov vse polno. Zakoni, pravice Srbohrvatov se teptajo vsak dan, vsako uro. Kmalu bodo Srbohrvatje lahko obhajali obletnico komisarijata, kmalu bo eno leto, ko nima na Hrvaškem noben zakon veljave. Oni, ki nastopajo za pravice svojega naroda, si niso varni življenja, vsak čas lahko pričakujejo, da jih zapro. Srbohrvate je naša vlada izročila v roke Cuvaju, temu nadutemu človeku, nekdanjemu feldveblu. Vse njegovo delo kaže, da se prav nič ni odvadil svojih vojaških navad. In ta človek se sedaj norčuje iz ljudstva, igra se ž njim, kot da bil srbohrvatski narod stvar, s katero lahko dela, kar hoče! Ta človek prepoveduje obiskovati zagrebško univerzo dijakom iz Dalmacije in Bosne. Nobeden izmed teh dijakov

ni oproščen šolnine. Ali se tako pospešuje kultura, da se ljudem niti ne pusti, da bi študirali? Na zboljšanje gospodarskih razmer se niti ne misli, prihajajo pa na dan korupcije, pojavljajo se bankroti, zaradi katerih ljudstvo največ trpi.

In kako pri nas Slovencih? Ni nič boljše, samo komisarja nam še dajo, pa si bomo s Srbohrvati lahko podali roke. Sami si moramo vzdrževati v obmejnih krajih narodne šole, za katere žrtvujemo vsako leto ogromne vsote. Ali ne bi bila sveta dolžnost naše vlade, da take šole podživi?! Pa kaj, saj nam jih še povsod zidati ne pusti! Sulfuranjske šole rastejo vedno na slovenskem ozemlju, potem katerih se tuj živelj širi po naši zemlji. Ugrabljajo nam na ta način naše otroke, naše ljudi! Ali imamo le eno slovensko srednjo šolo? Niti ene! Imamo učne knjige, imamo ljudi, ki bi lahko poučevali vse predmete v slovenskem jeziku, toda vlada ne pusti! Zakaj bi se ne poučevalo v višjih razredih gimnazij jezikov, zgodovine in fizike v slovenskem jeziku? Mislijo menda, da bi se slovenski dijak ne naučil nemščine, ki je menda edino zveličavna! To so pač prazni izgovori. Dajte nam slovenske urade, slovenske šole, slovensko univerzo v Trst, naredite nas gospodarsko neodvisne, popolnoma lahko bomo izhajali brez nemščine!

Sicer pa še ni rečeno, da bi se slovenski dijak ne naučil nemščine, ako bi bile šole izključno slovenske. Ne zahtevamo samo slovenskih šol, zahtevamo narodne šole, v katerih se bo naša mladina vzgajala v narodnem duhu, samo v slovenskem duhu in v nobenem drugem! Dajte nam šole, kjer se bo učila slovenska zgodovina in zemljepisje slovenske zemlje.

Tako pa se naša vlada zavzema za svobodo drugega naroda, a ne spozna, da je njene pravičnost in svobodoljubnost najbolj potrebna doma. Nič ne misli, kako naj uredi razmere doma. Nič ne misli, kako naj uredi razmere med Jugoslovani, ki spadajo v njen delokrog, ne misli, dati tem narodom svobode, ki je prvi pogoj za napredek Jugoslovanov in torej neposredno tudi za obstoj monarhije. Ogromno delo čaka našo vlado doma, ni ji treba dajati denarja med Arnavte, naj ga rajši obrne v prid Slovencem in Srbohrvatom, da zboljša njih slabo gmotno stanje.

Te krivice so nam že postale vsakdanje, navadili smo se jih. Vidi pa se, da je zatiranje in zaničevanje že tako veliko, da tudi navada izginja, da nam je že vsega dovolj in že se povprašujemo:

Quo usque tandem... Kako dolgo še?

Ivan Jankovič.

Onim, ki so dobre volje.

Mlad človek, ki čuti v sebi veselje do dela, pa hoče stopiti v šolo pri starejših, da bi potem zastavil svoje dleto tam, kjer so oni dodolbli, da bi pomagal doseči od njih napol dosežene cilje, začuden vidi, da vse kolesje na stroju našega narodnega dela stoji, da vrta in praska le par neznatnih svederc. Naši starejši, še bolj pa takozvani 'mlajši delavci', ne poznajo višin in širokega obzorja, oni skrivnostno vrtajo in se zjedajo v tla, njih šibka dletca silijo le nekam v korenine. Velikih ciljev ne poznajo, zadostuje jim brskanje po arhivih in razkrivanje starih brezpomembnih pisem; tudi ne poznajo svobodne volje, ampak se pustijo potiskati od tujcev, ne poznajo lastnega nagona in nimajo ustvarjalne sile, ampak puste, da se vse vrši pod neposrednim pritiskom razvoja. Da pa je mogoče razvoj pospešiti ali ga spraviti v pravi tir, o tem ne stoji noben stavek v njihovi filozofiji, o tem jih zgodovina narodov ni poučila?

Mi živimo v resnih časih in v bližnji bodočnosti se bodo vršili dogodki, ki bodo nemara marsikaj porušili, kar se sedaj čuti trdno in varno. Zato bi bilo treba, da bi stali na čelu našega naroda možje, ki imajo dalekosežen pogled, neomajano voljo in dovoljno zmoglost za požrtvovanje. Zakaj teh mož ni ali jih je premalo?

Neki srbski narodni delavec pravi; »Ne da se reči, da vsi člani naše družbe stoje na strani zato, ker so vsi popolnoma nesvestni resnosti stvari in nepoučeni v sistemu dela. Ne, oni povečini stoje na strani zato, ker nimajo ljubezni za svoj narod, ker nimajo moči za žrtvovanja, ki jih zahteva narodno delo, in ker nimajo vere v narod, v sebe, v svojo in narodno moč! — To vero in moč dajti naši družbi!«

Ali ni pri nas tako? Da! Ker nimajo v sebi svobodnega duha in tudi ne poznajo koprnenja po svobodi, ali pa sploh ne vedo, kaj je svoboda, gledajo z neumečimi očmi na ljudi, ki kaj tvegajo za svobodo, neumljivo se jim zdi njihovo navdušenje in požrtvovalnost. Zato se navadno prezirljivo nasmihajo, češ: »Nekulturni otroci!« A s tem ravno pokažejo, da so sami navadni sužnji, ki so bili celo življenje v verigah, pa z začudenimi očmi gledajo onega, ki jih vabi v svobodo. Podobni so starcu, ki je bil štirideset let v ječi, ko pa so ga hoteli izpustiti na svobodo, je milo prosil, naj ga še dalje puste notri, ker se je tako zelo navadil.

Navadno si devajo ti ljudje na obraz krinko kulturnosti. Kaka velika ideja, ki se jim zdi, da presega moči njih, slabičev, pravijo, da je utopija, da je neizvršljiva. Tudi nočejo nikoli brez obzira in odločno nastopiti, boje se

žrtev, češ, to je nekulturno razburjanje strasti in se ne spodobi nam, kulturnim ljudem. Ti ljudje mislijo, da je kultura brskanje po arhivih, mislijo, da ustvarjajo slovensko kulturo, če napišejo knjigo brez vsebine ali plagijat tega, kar so že drugi narodi mislili in ustvarjali, pa je za nas neprikladno. Ako dajo svojim spisom visokodoneč nadstrankarski ton, ki nekako hoče miriti na dve plati, a za sebe obdržati absolutno resnico, ako je vsaka druga beseda tujka, ako še končno vse skupaj zavijejo v mistične oblake, skozi katere le po dolgih presledkih zatli kako namigavanje, mislijo, da so dovršili svoje delo, da so izpustili na dan kulturni spis. Treba je samo še, da se združi več takih kulturnih piscev v en konzorcij in — temelj veliki slovenski kulturi je položen, njen razvoj siguren, imena pionirjev te nove kulture bodo gotovo prišla v našo kulturno zgodovino.

Pod krinko kulturnosti in »zdravega« realizma se skrivajo ti ljudje, a so sami tako naivni in taki utopisti, da mislijo, da se da iz suženjstva razviti kaka kultura, da bodo robski značaji ustvarjali kdaj kakšno kulturo. Kakor more sokol samo pod svobodnim nebom razviti v neoviran polet svoje peruti, tako more narod samo tedaj producirati samostojno kulturo, ako so mu dani pogoji za neodvisen, neoviran razvoj. Iz suženjstva se ni še nikdar razvila nobena kultura, tako se ne bo tudi iz nacionalnih slovenskih kulturnih pridigarjev. Njihova kulturna pesem je pesem — uspavanka, o pravi kulturi niti ne slutijo.

Ali mislite, da je kultura mehkužno dete, rojeno na mehkih blazinah, otročiček, ki ga pita sto in sto otrok? Mislite, da se da kultura ustvariti iz mehkužnosti, da se kulturno dela mimogrede, brez žrtve, samo če se napiše par spisov v kako slabočitano revijo? Ne veste, da je v narodu najprej treba razpoloženja in da more ustvariti samoniklo kulturo le svoboden, neodvisen ponosen narod?

Svoje robstvo skušajo ti ljudje zakriti z visokodonečimi besedami. Skoro brez izjeme vso našo znanstveno publicistiko preveva ta visoki ton, ki sicer nima nobene vsebine, pa lahko jako nevarno upliva na mladino, s tem, da se zdi neizkušenim mladim ljudem kot nekaj visoko kulturnega in tako s svojo avtoriteto v njih uspava mlade moči in voljo za požrtvovalno delo. Tovarishi, ne verujte tem visokodonečim besedam, ker zapisali so jih sužnji, končno tudi ni vse zlato, kar se sveti.

Kulturnosci, masko od obraza, da vidimo resnico iz obličja do obličja! Kaj je pravzaprav tista kulturnost, ki vedno zavira korak do odločnosti, ki ne da človeku, da bi se s trdnim prepričanjem in navdušenjem poprijel ve-

like ideje, ki zahteva velikega napora in težkih žrtev. Ali ni to bojazljivost, ni-li to njen tovariš egoizem, ni-li to robsko klečeplazanje?

To so glavne napake naše družbe. Te napake bodo prešle tudi v nas, v mladino, ako ne bomo stopili pravočasno na stražo. Odženimo od sebe te tri neprijatelje, da vcepimo v svoja srca odločnost in nevstrašenost, ljubezen do domovine, požrtvovalnost za ideje, svobodo in samostojnost našega mišljenja! Potem ne bomo več s takim zadovoljstvom poslušali onih krivih kulturnih prorokov, ki pod krinko velike kulture hočejo uspraviti vsak samostojen značaj, ki se posmejujejo onim, ki imajo vero v izvršitev velikih idej in jih naganjajo z idealisti in utopisti. Ne bomo več poslušali onih, ki pod masko kulture in civilizacije širijo nacionalno mlačnost in hočejo zadušiti duhove, stremče po novih delih. Iztrgajmo tem ljudem enostavno krinko z obraza, pa bomo videli, da sami nimajo niti najmanjšega pojma o pravi kulturi, ampak je to, kar pridičujejo, le navadna bojazen pred požrtvovanjem, neumevanje svobodoljubnih značajev, pomanjkanje prave ljubezni do Domovine, z eno besedo: za temi krinkami se skrivajo navadni robski značaji. Zato takim ljudem vedno krinko z obraza, da ne bodo še z naprej komu iztrgali nagona po večjih ciljih in mu uspravili moški, samonikli značaj.

Držimo se neomajno in bodimo uverjeni, da prej ne bomo imeli lasne kulture, dokler ne bomo ustvarili svobodnih značajev, svobodnih ljudi in ne bomo dali možnosti svobodnega razvoja našega naroda.

Da pa to ustvarimo, je potrebno, da preizkusimo svoje moči v borbi, dolgotrajni borbi, kjer bo treba ne le preučanosti in praktičnosti, ampak tudi neodoljivega navdušenja, nezlomljive energije in mnogih in velikih žrtev. »Zato bomo mi kovači kovali, trdò kovali, tenkò poslušali...« Kovali bomo svoja srca, prepojili bomo dušo z ljubeznijo do Domovine, utrdili bomo vero v naš 15 milijonski jugoslovanski narod, skovali bomo značaje, ki bodo neomajno in brez strahu stali na braniku naših ciljev, ki bodo pripravljene prinesiti življenje na žrtvenik Domovine,

ko pride čas,

ko sine dan,

da vstane, plane kladivar, kladivar
silni iz nas.

VI. F.

Na trnjevi poti.

Na trnjevo pot smo se podali vsi oni, ki delamo za narodno vjedinjenje Jugo-

slovanov, trnjevo pot je nastopila vsa ona mladina, ki se zbira pod jugoslovanskim praporom. Nismo nastopili te poti ne da bi vedeli, da bo zelo trnjeva, zelo težavna. Vsi smo videli pred seboj svojo težavno pot, videli smo žrtve, ki bodo padale. Toda nismo se ustrašili žrtev in nehali delati, temveč rekli smo si: »Ako ne pojde brez žrtev, smo pripravljene tudi na žrtve, tudi najhujšega se ne bojimo!«

Začeli smo! Mladina je začela z delom za jugoslovansko idejo, pri mladini je iskala svojih somišljenikov, podpornikov pri delu. In mladina se nam je odzvala v največjem številu! Kaj pa drugi? Tudi tu moramo zaznamovati precej simpatij, dasi ne toliko kot smo pričakovali. Mislili smo, da se bo slovenska javnost ogrela za veliko jugoslovansko idejo, a je že tako, da se ljudje boje za svojo eksistenco, da se boje priti v nemilost pri višjih krogih. Na kaj takega pač mora biti mladina vedno pripravljena, upoštevati mora mirno kri slovensko, ki šele tedaj zavre, če neposredno občuti hude udarce.

Na to je bila slovenska mladina, ki se zbira v novi struji, tudi pripravljena.

Nekateri bodo rekli: »Že zopet imamo novo strujo, že zopet en razdor več.« Meni pa se zdi, da je ravno jugoslovansko vprašanje tisto, ki lahko združi, brez osira na razne programe, ki so tako le na papirju, vso ono slovensko mladino, ki je bila sedaj razcepljena. Na polju dela za samostojnost Jugoslovanov lahko dela vsa slovenska mladina. Pa le ona mladina, ki je zapustila vse pomisleke, ki ljubi nesebično svoj narod in krasno svojo slovensko domovino.

Najprej je treba, da se reši to vprašanje, najprej je treba, da ima narod svobodo, potem še le bomo lahko neovirano in uspešno delali na vseh drugih poljih. Ko bo enkrat sijalo na naše doline in gore solnce svobode, potem se začne pri nas kulturno delo, ki bo še le tedaj prinašalo prave sadove. Zato proč z raznimi programi, ki nimajo za nas nobene vrednosti, družimo se pod zastavo jugoslovansko.

Mladina je začela z važnim in resnim delom. Stopila je na dan z nalogo, razširiti idejo narodnega vjedinjenja vseh Jugoslovanov med vse sloje slovenskega naroda. Nihče ni izvzet, ne najbolj ugledna oseba, ne najnavadnejši delavec. Pri rešitvi tega vprašanja bo odločeval ves slovenski narod, nihče ne sme stati na strani, vsak mora spoznati solnce, ki nam hoče zasijati, samo mi se skrivamo pred njegovimi žarki. To je solnce svobode! Mladina ga je začutila, zahrepenela je po popolni svobodi, po vseh žarkih tega oživljajočega solca,

zato je jasno nastopila! Ker si je na jasnem, zato se množijo njene vrste od dne do dne!

Nihče ne more jugoslovanski mladini očitati, da govori le fraze, ker ona tudi faktično dela, samo uspehi dela se ne pokažejo takoj. Oni, ki dvomite, si zapomnite to, da se bodo uspehi dela pokazali enkrat; takrat boste videli, da se je delalo. Oni pa, ki hočete to sveto delo na ta ali oni način ovirati, pomislite prej, da je ideja sveta, nedotakljiva. Če že nočete hoditi z mladino po isti poti, pa stojte rajši na strani, samo ne omadežujte si rok ob sveti stvari. Pomislite samo to, kako je ta mladina vzljubila svojo domovino, pomislite, da se pregrešite nad slovensko Domovino, ako jo hočete ovirati in ji nasprotovati. Mislim pa tudi, da Slovenci še niso tako blazirani, da jim ni popolnoma zamrlo hrepenenje po svobodi, da še imajo vsaj iskrico hrepenenja in ljubezni. Vaše hrepenenje po svobodi in ljubezen do Domovine je kakor žrjavica, na kateri je debela plast pepela. Žalibog, da je ta plast pri mnogih tako debela, da že celo žrjavica ugaša. Treba je samo odstraniti pepel in iskra se bo spremenila v plamen, v ogenj, ki bo . . . Jugoslovanska mladina hoče odstranjevati ta pepel, hoče klicati, buditi, podžigati. Ali niste razumeli njenega gesla, ki je stalo na prvem mestu v »Preporodu«? Ali niste razumeli kratkih jedrnatih besed pesnika Župančiča? Zamislite se malo in spoznali boste. Morda začutite tudi vi drugi solnce, morda se vam vzbudi hrepenenje!

In ako začutite tudi vi solčne žarke, ki prihajajo, morda tudi vi zahrepenite in tedaj se boste tudi drugi podali na trnjevo pot, morda tudi vi stopite pod zastavo jugoslovansko.

Na trnjevi poti! Kako prijetno je na tej poti, kako prijetno je življenje mlademu človeku z velikim ciljem v srcu, kako prijetno je spoznanje, da je še mogoča rešitev.

Dasí se je mladina zavedala, kaj jo čaka, je vendar opustila vse pomisleke in je začela delati. Njene vrste se množijo, delo napreduje, čas uspehov in zmage pride, ni več daleč.

Geslo te mladine je: Pogumno naprej po začrtani poti! Tako je edino prav! Le pogumno naprej, nič strahu tudi tedaj, ko bodo padale žrtve, saj pride tudi dan plačila . . .

Ivan Jankovič.

Pametne žrtve.

V nemškem parlamentu se je našel pred leti mož, ki je predlagal, da se mora Slovanu Poljaku prepovedati ploditev otrok. Med Nemci so ljudje, ki

pravijo, da se nas naj izseli ali navadno z bajoneti izžene. Manj izobraženi ljudje med Nemci ne vedo za nas; mislijo, da je mogočna, nemška roka že dosegla Jadransko morje. Vlada nas ne upošteva, nas zatira na vseh poljih, nam daje bič namesto kruha.

Kdo čuti to? Oni, ki ljubi svoj narod!

Ljubiti narod se pravi, gledati položaj, v katerem se nahaja, čutiti z njim vse krivice in skušati odpomoči temu.

Ljubiti narod se ne pravi, navdušeno govoriti in ničesar delati. Ljubezen naroda se kaže v delu. Ob penecem vinu se vzbudi v človeku dobro razpoloženje, besede drvijo iz njega, navdušenje presega meje . . . pamet spi, čustva vladajo. Drugi dan pa se marsikdo ironično nasmeje, češ, kaj sem blebetal.

To ni ljubezen do naroda. Smo trdno namenjeni pomagati narodu, naj stane, kar in kolikor hoče. Bolje je, da narod hitro izgine s površja, kakor da počasi hira in hira za neozdravljivo boleznijo.

Kdor pa malo pogleda razvoj naroda, kdor mogoče bere časopise ali je celo bil letos na obrambni rastavi, ta mora vzklikniti: »Kako dolgo boš še zlorabil, o . . . demon, našo potrpežljivost.«

Kako dolgo še boš z našo krvjo vzdrževal svojo nemoralnost?

Ne dolgo več!!!

Po tako rapidnem padanju v zadnjih letih bo spoznal vsakdo, da se je nemogoče v tem položaju vzdržati narodu, ki je v tako slabem denarnem položaju, da romajo tisoči in tisoči v Ameriko, medtem ko kupujejo slovenska posestva nemški velekapitalisti.

Prijatelj, glej, kam jadra narod? Prijznati moraš, da se v tolikih letih narod ni mogel s samimi frazami, to je z idejami brez dela, povspeti naprej, ampak je še vedno coklja pri napredku človeštva.

In pravijo nam, da smo ljudje.

Hm, suženj je bil po telesu tudi človek, po duhu pa ni bil človek.

Primerjajmo stare Grke s slovenskim narodom. Njih število odgovarja skoraj našemu majhnemu številu. Pa pri njih je bila svoboda, pri njih je bila kultura, ki se je razvila iz svobode, pri nas pa je suženjstvo, pri nas je tuja kultura.

Hočemo se osvoboditi od nemške kulture, ki nam je prinesla toliko zla.

Gotovo pa je prineslo vsako osvobojenje žrtve. Tudi to osvobojenje bo prineslo žrtve . . . sladko je trpeti za domovino, radi sprejmemo nase vse telesne bolečine; prijetno je pametno trpeti za rod, pametno se skušati osvoboditi spon.

Kaj ti pomaga samemu, grizti z močnimi zobmi železje, ki ti jo na rokah? — Nič — to je, prijatelji, res blazno.

Od vshoda so prihajale turške horde na naš narod, od vzhoda prihaja krvavo-rdeča zarja-svoboda.

Slovenski narod je pokazal, da sočustvuje z brati, pa naj pokaže še naprej da je vreden svobode.

Če hočem biti človek in ne žival, moram biti svoboden. Rob ne more pokazati ljubezni. Do koga naj jo pokažem? Mogoče do onega, ki je prizadejal že nešteto krivic mojemu narodu!? Če mu pokažem ljubezen, potem ne ljubim svojega naroda. Če pa sem svoboden človek, če imam moč, da lahko zatiram, pa tega ne storim, ker se zavedam, da sem človek, potem se lahko ravnam po Kristovem nauku: »Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe.« Slovenski narod, potrpežljiv kakor jagenček, je pokazal že neštetokrat, da ni zmožen zatirati, torej da je zmožen ljubiti.

S to lastnostjo pa je vreden — svobode.

In z delom mu jo boste dali. Delajte, pridobivajte ljudi za jugoslovanske ideje. Povejte jim, da smo eno.

Če ne pustite, da bi vam hiral narod po od severnih tujcev podedovani spolni nemoralnosti, dajte mu svobodo.

In zasijala je svoboda na Balkanu!

In krvavo-rdeča zarja je zasijala tudi nam ponižnim in zatiranim.

Pametni in značajni ljudje brez razlike političnih struj, slovenski narod, razkosan na toliko delov, združi se!

Glej, Švabi in Madžari, po krvi različni narodi, se združujejo proti Slovanom, ti pa narod, en duh slovanski, eno telo slovansko, mar boš ti razkosan na tisoče delov, mar boš ti gledal brezbrizno, ko se bo tujec boril za tvojo zemljo.

Vsaka ideja, * kakor tudi jugoslovanska ideja vjedinjenja in svobode, je fraza, je **blazna fraza, če ni dela.**

Vsaka ideja pa, ki ni fraza, zahteva žrtve. — Tako tudi ta jugoslovanska ideja . . .

Naš kulturni krst:

(Konec.)

A tudi naša inteligenca je samo senca, samo karikatura inteligence drugih narodov. Ker študira v tujini in v tujini se navzame kozmopolitizma in ker je kozmopolitizem samo filozofsko naziranje, ostane naša inteligenca samo pri filozofiranju, se zanima samo za tuje razmere in ne skuša sploh nič uplivati na ljudstvo. Vse njeno kulturno delovanje obstoji v medsebojnem debatiranju, filozofiranju in teoretiziranju po revijah; na to delo je silno ponosna in ubije vsakega, ki bi rad stopil med mladino in narod, češ da je idealist, fantast in dš. ne pozna razmer.

Da odpravimo te nesrečne, nezdrave razmere, da pripravimo boljša tla za pravo, svobodno kulturo, da naredimo

naš narod res sposoben za kulturno delo in napredovanje, da ga napravimo drugim enakega, je treba, da začnemo še enkrat od kraja z vsem, kar je potrebno in česar še nismo v zadostni meri doživeli, da še enkrat vzbudimo v narodu nacionalne strasti, da še enkrat zapojemo bojno pesem o svobodi, a to pot zapojmo pesem jugoslovansko, zakaj jugoslovanska je edina nacionalna ideja, ki ima zadostno vsebino in nam stoji dovolj blizu, da se moremo preprijati ž njo, se preroditi v njej! Nacionalni boj je kulturni krst, a mi smo krščeni nezadostno in nepravilno s slovenstvom premale, in vseslovanstvom preoddaljene vsebine; zato je treba, da smo krščeni še enkrat s krstom jugoslovanstva, četudi bi moral biti ta krst, krst krvi.

F. F.

Mi, kar nas je kovačev . . .

Prostorna je naša kovačnica, mladi slovenski kovači. Od Drave do Adrije, od Triglava pa preko Gorjancev.

In v svojo kovačnico stopajmo s koraki, mladostnimi, prožnimi, silnimi!

Na neomajano skalo naše mladosti, naših idealov, našega cilja postavimo nakovala, vzvišena, po celi kovačnici vidna! Nanje položimo svoje duše, svoj značaj! Z zvezdami v očeh, v pesteh mladostno silo zavihtimo kladiiva in udarjajmo odkrite, gotove, silne udarce!

Udarimo!

Mnogo je naših duš, naših značajev na nakovalih. Oviti so s skorjo nepravega, tujega bronca. — Skorja je od nepravice, tuje, nas pokvarjujoče kulture.

Udarjajmo!

Iskre se vsipljejo iz ene duše. — To ni razdejanja plamen, plamen je očiščenje. Udarimo! Kajti potrebno je, da se očistimo, potrebno, da se sežge skorja. Iskre nas ranijo. Trpimo kovači! Trpljenje očiščenja je veliko, večja pa je sreča čistosti.

Bodimo krepki! Zvezde so v očeh: plač, jok, slabost naša pa bi jih odplavila.

Bodimo složni kovači! Pred očmi vedno visoki cilj, v mislih vedno naša velika ideja. Vse drugo neizmerno pod nami, daleč od nas. — Okoli vratu levico, v desnici kladiivo, udarjajmo trdno objeti in složno in neprestano po lastnih dušah, po lastnih značajih.

Udarimo!

Vsujejo se iskre po celi kovačnici. Plane iskra v temen kot: zabliska se, pokaže se gniloba. Hujši udarec! Plane iskra bolj žareča, požge gnilobo, razsvetli temino: en kot očiščen, osvetlen.

Z nova, prijatelji, z večjo silo! Zavzame srca, dež isker se vsuje v drugi kot kovačnice. Zažge in rani tam ostudne značaje, boječe se nakovala in kladiiva, skrivajoče se v temoti. Iskre razsvetlijo temoto. Jasna je ostudnost njih značaja.

jev, plahost njih obrazov. Naprej, kovači! Kujmo, vdarjajmo, sipajmo iskre brez usmiljenja, brez prestanka!

Nova ploha žarečih isker. Temota zginja. Ostudni značaji se ključijo, plakajo, prosijo milosti. Ne poslušajte njih prošenj, bratje! Udarjajte, kujte kovači!

Poslušajte le pravega bronca zvok! Brez usmiljenja, brez prestanka, dokler ni požgana ostudnost, pregnana tema.

Udarimo z nova! Iskre zažigajo naša srca, naše značaje. Udarjajmo silno in brez prestanka!

Za vsakim udarcem pa poslušajmo tenko in pazljivo!

Zamolčko nam zvené duše, ni še jasnega zvoka.

Ne obupajmo, kovači, kujmo brez prestanka!

Vedno čistejši bo zvok naših duš, vedno glasnejše in pogostejše se bo oglašal pravi bron.

Naprej brez prestanka! Plamen očiščenja požiga skorjo naših duš. Nepravi bron se taja, krši, drobi. Že se oglašajo pravi bron.

Kovači napenjajmo vse mladostne sile! Vihtimo silnejše kladiva!

Poslušajmo bolj pazljivo!

Kujmo bolj silno, bolj trdo!

Kajti blizu je ubrano zvonjenje pravega bronca.

Poslušajmo pazljivo!

Da ne bo med nami nespoznanih!

Kajti zazvonil bo zvon iz pravega bronca.

Prišel bo čas, zasijal bo dan:

»da vstane, plane kladivar, kladivar silni iz nas!«

Počitniška zveza jugoslovanskega naprednega dijaštva.

Letos hočemo razširiti svoj delokrog. K počitniški zvezi hočemo pritegniti srbohrvatsko dijaštvo, da bomo imeli prenočišča po Hrvatski, Slavoniji, Srbiji, Bosni, Hercegovini in Dalmaciji. Hočemo popolno jugoslovansko počitniško organizacijo, ki bo skrbela, da bo jugoslovansko dijaštvo potovalo po svojih zemljah. V vseh važnih krajih hočemo dobiti brezplačna prenočišča, ki jih bodo dali dijaki in privatniki. Slovenski dijaki bodo tako lahko hodili k svojim tovarišem na jug, srbski in hrvatski dijaki pa k nam na Slovensko. Spoznali se bomo med seboj, spoznali bomo svojo jugoslovansko zemljo, svoj jugoslovanski narod!

Pozivljamo jugoslovansko dijaštvo, da koj začne pristopati k počitniški zvezi, ker čas je samo do novega leta. Vsak mora plačati eno krono, za kar dobi pred počitnicami seznam brezplačnih prenočišč in legitimacijo in s tem pravico do uporabe v knjižici navedenih prenočišč! Za majhen denar, ki ga bo dal za knjižico, bo lahko vsak potujoč dijak na mnogih krajih zaštonj

prenočeval. Da bo naše dijaštvo hodilo na jug, v tem vidimo veliko važnost, ker se bo na ta način najbolj seznanilo z razmerami na jugu, kar je važen del jugoslovanskega vprašanja.

Počitniška zveza bo tudi prirejala skupna potovanja na jug, kar je tudi zelo važno. Natančneje bomo o tem pisali prihodnjic. Za enkrat je potrebno, da naše dijaštvo v velikem številu pristopa k zvezi, da naprej plača knjižico in legitimacijo, ker le tako bo omogočeno nadaljnje delo. Ako želi kdo glede te stvari kakšnega pojasnila, smo mu vedno dragevolje na razpolago. Vse, kar se tiče počitniške zveze, se naj pošilja na naslov: »Odbor počitniške zveze, Ljubljana, Mestni dom (»Prosveta«).

Dopisi.

Nekoliko pojasnila. (Iz uredništva.) »Preporod« je glasilo jugoslovanske napredne mladine na Slovenskem. K temu naslovu moramo dati nekaj pojasnil. List je namenjen predvsem mladini, zato ne smejo biti v njem članki z zelo visoko vsebino, ker takih listov in revij že imamo dovolj. List ima namen širiti jugoslovansko idejo in sicer med mladino. Ko bomo enkrat imeli vsi Jugoslovani skupno idejno glasilo, potem se bo »Preporod« pečal bolj z razmerami med slovensko mladino in bo tukaj širil jugoslovansko idejo. Ker se nekaterim zdi vsebina lista prenizka, zato smo morali izjaviti, da je »Preporod« mladinski list.

»Preporod« pa je takšen in tudi bo, da bo tudi marsikdo drugi našel v njem marsikaj dobrega. Zato smo ga poslali tudi drugim, ne samo mladini, ker je neobhodno potrebno, da nas slovenska javnost pri tem delu podpira. Apeliramo na vse one, ki stoje izven mladinskih vrst in še z mladino vsaj simpatizirajo, da se na list naroče in nam tako pomorejo, da se list razširi.

Posamezna številka »Preporoda« stane zato 10 v, ker nimamo med dijaško in izvendijaško mladino stalnih naročnikov. Za 10 v si pa lahko vsak izmed mladine list kupi, toliko že premore. Drugi pa bodo že lahko dali za celo leto 2 kroni, če tudi je cenejše, ako kupijo posamezne številke.

One, ki so prvo številko obdržali, smatramo za naročnike in jih prosimo, da kmalu pošljejo naročnino!

Uredništva raznih revij in časopisov, katerim smo poslali »Preporod« prosimo, da nam pošlj jo revije in časopise v zameno. Sprejemamo v oceno tudi novo izišle knjige, da jih moremo priporočati!

Vse one, ki se zanimajo za jugoslovanstvo in ki hočejo, da pride

med slovenski narod pravi jugoslovanski duh, pa prosimo, da širijo »Preporod« in pridobivajo nove naročnike!

Sotrudniki za »Preporod« in dopisniki so nam vedno dobrodošli.

Krvnik hoče, da se mu rob klanja. Kar dela Cuvaj s Hrvati, to že ni več človeško. Cuvaj se iz ljudstva naravnost norčuje, sploh menda nima več zdrave pameti. Prisilil je ljudstvo, da se mu je prišlo klanjat. Ob tej priliki je baje rekel, da se dežela že devet mesecev vlada brez nasilja, da državljani uživajo svobodo gibanja in vse pravice, da je ljudstvo uverjeno, da najde pri njem vedno pomoč v svojih težavah, da ne trpi v deželi nobene korupcije, da dogodki na Balkanu niso našli v deželi nobenega odziva i. t. d.

Tako pritiska Cuvaj naše brate in poleg tega še pravi, da vlada pravično. Nedorodne ljudi zapira, dijakov hrvatske narodnosti ne pusti študirati na zagrebškem vseučilišču. Ali je to pravica, ali so to tiste dobrote, ki jih ima hrvatski narod od Cuvaja? Ali ne vidi vlada, da s takim postopanjem sama sebi škoduje, da slovanske narode odbija od sebe? Prepozno bo, če bo tedaj uvidela, ko bodo že sami iskali svoje pravice . . .

Nasilja. (Poročilo iz Dunaja.) V nedeljo 24. nov. (1912) je bil v srbski cerkvi na Dunaju svečan obred z mašo v spomin padlih in ranjenih Jugoslovancev. V cerkvi se je zbralo približno 400 jugoslovanskih visokošolcev. Zelo ganljivo je bilo, da so prišli tudi Slovenci iz »Danice«, kakor tudi hrvatski pravaši, Katoliki, pravoslavni, mohamedanci in brezkonfesionalni so se složno zbrali v cerkvi istega boga, da pokažejo svojo ljubezen, svoje spoštovanje in svojo hvaležnost jugoslovanskim bratom, padlim v boju za njih in našo svobodo. Iz cerkve so šli vsi v mirnem sprevodu pred srbski konzulat. Odkriti so peli jugoslovanske himne: Naprej zastava slave, Onamo, onamo, Sumi Marica, Lepa naša Domovina, Hej Slovani. Od navdušenja so se jim svetile solze v očeh, ko so tu v sredi nemštva pokazali, kje so njih srca, kje njih ljubezen. Ponavljali so se navdušeni klici: Slava padlim v boju, živeli boritelji za svojo in našo svobodo, živela Jugoslavija, živela svoboda itd. (»Doli z Avstrijo« niso klicali, to so slišala samo nemška ušesa). Od srbskega konzulata je šel sprevod pred bolgarskega, od tu k ruskem. Tukaj pa je zaprl ulico kordon policajev, ki so z golimi sabljami in dokaj sirovo zavrnil sprevod. Nato so šli manifestantje popolnoma mirno po Ringu mimo opere na »Kärtnerstrasse«. Tu pa se je že nabralo nekaj najetih barab, ki so pričeli žvižgati. Zgodilo se je, da je občinstvo popolnoma gotovo po na-

ročilu napadlo posameznike, ki so šli domov popolnoma mirno. Pretepali so jih s palicami. Hitro so prileteli skupaj vsi taki elementi. Nihče se ni mogel braniti, ker niso imeli dijaki niti palic. Aretiranih jih je bilo kakih petnajst. Surovost najetih pretepačev je oskrunila manifestacijo, ki je bila posvečena zgolj spominu padlih junakov.

Le tepite, le pritiskajte, tudi teptanim in zaničevanim pride dan plačila.

L.

Ko plešejo naši bratje krvavi ples. Ko plešejo naši bratje krvavi ples, se pri nas pleše na raznih zabavah! — Ko plešejo naši bratje krvavi ples, igra v Ljubljani v dveh kavarnah cele noči godba in Slovenci se vesele — Ko plešejo naši bratje krvavi ples ima dijaštvo v Ljubljani svoje plese, kjer se »izobražuje« — — Ko plešejo naši bratje krvavi ples, še ni bilo v Ljubljani niti ene prireditve za pomoč slovenskim ranjencem. Ko plešejo naši bratje krvavi ples, se je storilo pri nas tudi mnogo dobrega, a to ne pokrije onega, kar se je zagrešilo! Kako malo bratskega čustvovanja je pri nas! **Tužna nam majka!**

Lepi časi v Dalmaciji. Vlada je razpustila občinski svet v Šibeniku, toda s tem je napravila narodu največjo uslugo. Stranke so se združile, da skupno nastopijo za svoje pravice. S tem se je napravil lep temelj in pot edinosti v ustvarjenju naših idealov! Bilo srečno v korist naše domovine! Vladi pa hvala, da pri nas dela take čudeže!

Dijaštvo za »Rdeči križ balkanskih Slovanov«. Na I. drž. gimnaziji je dijaštvo nabralo 251 kron, na II. drž. gimnaziji ima že zbranih nad 80 kron. Le tako naprej!

»Naprednjak«, glasilo hrvatske pučke napredne stranke, je prinesel o »Preporodu« sledečo vest. »Nas naročito veseli ova simpatična pojava u sjeverozapadnome dijelu našega naroda, i mi želimo »Preporodu« najbolji uspeh. Novo glasilo preporučamo svima prijateljima našeg omladinskoga pokreta, koji čitaju slovenački, a ne bi smio biti ni jedan inteligentan Srbin ili Hrvat, da ne poznaje toga našega jugoslovanskega dijalekta, na kojemu postoji cijeli jedan znatni dio naše literature«. Tako Hrvatje, a slovenska javnost hoče »Preporod« prezreti!

Zapomnimo si sledeče: »Najbolje, kar človeka v vseh nezdodah vzdržuje, je: velike naloge, visoki cilji, močna želja in železna volja, a poleg tega hrabrost, ki se ne boji niti nedosegljivih stvari niti težav pri delu, niti zaprek pri ustvarjanju, ki

je ne bodo uničili sovražniki. In za narodno obrambno delo je potreben tale bogati optimizem: vsaka velika misel postane z ljubeznijo sposobna za življenje. (»Südmarka« svojim članom.)

Plesni venček bo imelo dijaštvo I. drž. gimnazije ob času, ko se naši bratje vojskujejo in prelivajo kri za svobodo svojih bratov! Dasi nismo proti plesu, vendar nam bo vsak pritrdil, da o tem času plesni venček ni umesten! Če bo slovensko dijaštvo izkalo izobrazbo na plesu in mislilo, da bo edino na ta način postalo olikano, se zelo moti. Oliko in izobrazbo se lahko dobi čisto na drug način. Tukaj naj bi bilo ravnateljstvo na pravem mestu, ne pa da je dijakom prepovedalo telovadbo v »Narodnem domu«, ki je več koristila dijakom kot vsi plesi skupaj.

Srbohrvaščino poučuje v Ljubljani g. prof. dr. Fr. Ilešič vsako sredo in petek od sedmih do osmih zvečer. Pozivljamo jugoslovansko mladino v v Ljubljani, da pridno zahaja k tem uram in da se pridno uči, ker na ta način bomo največ dosegli pri svojem delu. Tako praktično delamo za uresničenje jugoslovanske ideje.

Iz Gorice. Goriško dijaštvo je z ozirom na kranjsko mnogo na boljšem. Uživa še nekaj prostosti, ki je za njegov razvoj izven šole neobhodno potrebna. Pa kakor se vidi, prikajajo k nam vedno bolj razmere slične onim na kranjskih gimnazijah. Prišle so različne avtoritete, ki na vseh zavodih delujejo, da bi zaslužile dijake. Da bi le dijaki bili toliko samozavestni, da bi si pod nobenim pogojem ne dali vzeti svobode. Nastop realcev je pokazal, da se jim zaslužjitev ne bo tako hitro posrečila. Premalo vroče krvi smo, naša nacionalna zavest, naš ponos, naša odpornost je vse premajhna. Temu je treba odpomoči. Mi moramo biti največji nacionalisti, bo-evniki za enakopravnost — in nihče se ne bo upal dvigniti svoje roke nad nas. To velja za vse goriške zavode. Biti moramo v tem vsi kot en mož.

Boji naših bratov so obrnili našo pozornost na jug. A tudi tu smo ostali premrzli. Za »Rdeči križ« se zbira pri nas zelo malo. Toda dobra volja, simpatija, dejansko sočustvovanje je glavno. Narod v boju si želi simpatij. Poglejmo samo sebe, kako dobro se nam zdi, če se kdo zavzame za nas v boju z Nemci. Če hočemo simpatij naših najbližjih bratov — sejmo, da bomo obilno želi. Sicer so nam pa naši bratje skazali toliko simpatij, da je naša dolžnost, da ne ostanemo mrzli. Tudi za jugoslovanstvo, za rešitev tega, danes tako aktualnega vprašanja se premalo zani-

mamo. Zapomnimo si, da je mladina prva poklicana, da naredi načrt in ga izpelje. Vsak mora najti v tem oziru pravo pot in hoditi po njej. Morda se srečamo na njej vsi od Trigrava do Balkana — takrat bomo odločevali sami o svoji usodi in ne naši zakleti uničevalci.

Dvoje torišč imamo v Gorici za samoizobrazbo: »Sokoisko« telovadnico in pa čitalnico »Adrije« v »Trgovskem domu«. Telovadbo gojimo vsak teden dvakrat po dve uri. Dober vaditejski zbor daje upanje na lep uspeh. Le škoda, da se ne preskrbi, da bi telovadnica postala tudi kovačnica močnih in trdnih značajev. Vse premaio je pravega prijateljstva med nami v telovadnici. Čitalnica je za goriške dijake silne važnosti. Imamo vedno na razpolago veliko časopisov in revij. Želeti je, da se nabavi še nekaj hrvatskih, srbskih, bolgarskih in ruskih listov in revij.

V čitalnici je naše shajališče; upati je, da bo sem kmalu zahajal vsak napreden dijak, da spozna svoje tovariše-somišljenike. Pravega življenja pa tudi tukaj ni. Ne znamo sprejemati in asimilirati novih tovarišev. Treba bi bilo ustanoviti nekaj odsekov, da bi dobil vsak tovariš kako delo. Potreben bi bil manjšinski odsek, ki bi naj imel v evidenci Gorico in okolico.

Važen vir samoizobrazbe so tudi predavanja »Prosvete« in »Adrije«. Povsod nam gredo na roko goriški g. doktorji. Sploh je stik goriškega dijaštva veliko boljši, kot po drugih mestih.

Klerikalizma je v goriških srednjih šolah več kot bi človek mislil! Razmere na Kranjskem se že tudi pri nas pojavljajo! Tovariši, kličem vam samo: na stražo, dokler je še čas! Delajmo marljivo med srednješolci! Le več ognja, več samo zavesti in ponosa!

Velikost jugoslovanskih narodov.

Da je naš narod silen in velik, da je sposoben izvršiti velike naloge, nam dokazujejo te številke:

Slovenske zemlje z Istro:	30.000 km ²	1.500.000 preb.
Hrvatsko kraljestvo	42.000	2.600.000
Dalmacija	12.800	620.000
Ogrska	20.000	900.000
Bosna in Hercegovina	51.000	1.900.000
Srbija	48.300	2.800.000
Črnagora	9.500	250.000
Bolgarija	96.500	4.000.000
Jugoslovanske zemlje v Turčiji	110.000	2.000.000
Jugoslovani raztreseni		2.000.000
Skupaj	420.000 km ²	18.570.000 preb.

Slovenci, darujte za »Rdeči križ balkanskih držav«!